

LITERATURA

Jesús Moncada recrea la postguerra amb mots amables

La novel·la "La galeria de les estàtues" surt a la venda el 17 de febrer

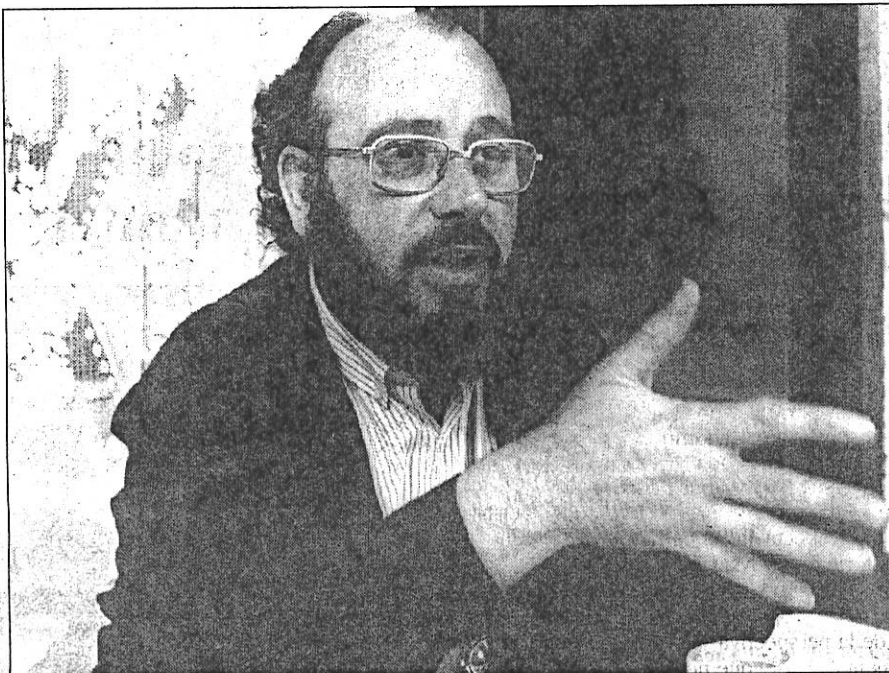
CARLES SINGLA
Barcelona

"A l'ínclita, catòlica i gairebé immortal ciutat de Torrelloba, el sol eixia per l'est". Aquesta és la primera frase de *La galeria de les estàtues*, la nova novel·la de Jesús Moncada, que Edicions de la Magrana traurà a la venda el dia 17 de febrer que ve. Falten, doncs, dotze dies perquè es trenqui el llarg silenci editorial de l'autor des que fa quatre anys, el 1988, va aparèixer la reeixida i elogiada *Camí de Sirga*.

Després d'aquell èxit, s'han aixecat moltes expectatives davant el pròxim treball de l'escriptor de Mequinensa. Alguns detalls, el títol de l'obra, per exemple, ja s'havien revelat. Ara, l'editorial ha repartit el llibre en forma de paginades entre diversos mitjans de comunicació i n'hem pogut conèixer el contingut. Queda, però, la incògnita més important: quina serà la reacció del públic i de la crítica quan la novel·la sigui a l'abast de (totídem?)

D'entrada, imposa un cert respecte per la seva extensió: 450 pàgines. La lletra, però, és grossa i l'estil plaer de l'autor no posa entrebancs a la lectura. Una anècdota sobre un governador civil desorientat inicia el llibre i ens situa: la postguerra civil en una ciutat a les ribes de l'Ebre —aquest cop no es tracta de Mequinensa. I una data, el 27 de novembre de 1957.

A la pàgina següent, Moncada llança l'ham de la intriga que ha d'arrossegar el lector per les 440 pàgines que encara falten. Una escena cinematogràfica: un motorista amb uniforme militar aturat en una cruïlla. Dos viants travessen el carrer, es creuen, i el narrador ens els mostra reflectits a les ulleres de l'home de la moto. Gairebé no es fi-

Jesús Moncada situa l'acció de "La galeria de les estàtues" a finals dels anys cinquanta

xen l'un en l'altre, però l'autor ens adverteix: "No van sospitar que el detonador del podrimen en el qual s'havien de veure emboticats al cap de pocs dies es trobava dins la bossa esquerra de la mastodòntica màquina que s'allunyava carrer avall".

La galeria de les estàtues s'estructura en tres parts i un epíleg. A la primera part coneixem els nombrosos personatges, començant pels dos que s'han creuat: Dalmau Campells, estudiant de Magisteri, i Melquiades Serrador, inspector de policia. No es tracta d'un enfrontament entre policia i repressor i estudiant d'esquerres. A la post-

Quatre mil exemplars

Charles-Jordi Guardiola, editor de La Magrana, té unes grans expectatives posades en el nou llibre de Jesús Moncada. L'editorial farà, d'entrada, una tirada de quatre mil exemplars, amb l'esperança de poder reeditar-lo abans de Sant Jordi: "Cal esperar", afirma, "que repeteixi l'èxit de *Camí de Sirga*, si no del tot, més o menys, encara que jo espero que sigui més". Per l'editor, *La galeria de les estàtues* "sembla més llegidora que *Camí de Sirga*, perquè té una part d'acció, d'intriga, de sorpresa, i tota ella és una magnífica construcció literària". Guardiola remarca que l'èxit del llibre anterior ja deixava ben clar en si mateix que "no era un bolet, sinó que obeïa a un escriptoràs que hi ha al darrere".

Moncada, nascut a Mequinensa el 1941, ha estat un autor fidel a La Magrana, on ha publicat dos llibres de relats i dues novel·les, comptant la nova. Per *Camí de Sirga* va rebre els premis Creixells, de la Crítica Serra d'Or, Ciutat de Barcelona i Nacional de la Crítica.

guerra de Jesús Moncada tot-hom, o gairebé, és amable. Els policies fan la seva feina, igual que els estudiants, els militars i tota la fauna urbana. Alguns accepten amb orgull les regles del joc de la dictadura; altres enyoren poder dir el que pensen en veu alta. La vida de la ciutat, com la de totes les ciutats, és tèrbola; als diaris, en canvi, tot sembla una bassa d'oli.

A *Camí de Sirga*, l'autor ja va crear un gruix important de personatges. Ara, a més, es pot parlar de dues novel·les en una. La primera, en temps real a la narració, ocupa quatre jornades, 27 i 28 de novembre, més 6 i 7 de desembre. L'altra, evocada en forma de mosaic per diversos personatges, és la història de la família de Dalmau Campells durant els anys de la guerra i els immediatament anteriors. Com *Camí de Sirga*, l'escenari d'aquesta és Mequinensa, la vila que va desaparèixer, junt amb els records de Jesús Moncada, al fons d'un pantà.

Intriga i ironia

La intriga és un element clau en totes dues històries, però el llibre no és només una història de misteri. La ironia té un paper important en la recreació de la vida de la Saragossa dels anys cinquanta, —on va estudiar Moncada— amagada sota el nom de Torrelloba. L'autor juga a camuflar la ciutat i a retratar-la al mateix temps. Era "més gran que Saragossa", diu a la pàgina 125, i de seguida, a la 133, situa a la basílica de Torrelloba el famós miracle de les bombes caigudes sense esclatar al Pilar.

Entre els personatges s'estableix un complex entramat de relacions que el lector no comença a encaixar fins al final de la segona part i durant tota la tercera, quan té lloc el tràgic desenllaç. L'escenari d'aquest és la galeria de les estàtues que dona títol al volum, una sala del Museu de Belles Arts on s'exposa una venus, la Dama de la Pluja, trobada al camp per Dalmau Campells. Descobrim que els protagonistes, com l'estàtua, estan desplaçats: "El seu lloc no era aquell... sinó el paisatge lluminós, amb oliveres, ametllers i herriar de cigales de la vora del Segre." ■

HISTÒRIA